

การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน เชิงพุทธบูรณาการ*

BUDDHA-DHAMA INTEGRATION FOR ADMINISTRATIVE EFFICIENCY PROMOTION OF THE VILLAGE FUND

ศุภชัย ศักดิ์ตระกูล

Supachai Saktrakoon

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เซ่งเฮง อินเตอร์เทรดดิ้ง

Sengheng Intertrading Limited Partnership

Corresponding Author E-mail: supachais999@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ และนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ทั้ง 5 ด้าน คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วม 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถของคณะกรรมการ แสดงให้เห็นว่าความสามารถของคณะกรรมการมีอิทธิพลต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างมาก และ 2. รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ มีปัจจัยพื้นฐานคือ พุทธบูรณาการส่งเสริมโดยการบูรณาการหลักพระ 4 เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดเป็นพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน และยังนำกระบวนการบริหารงานมาใช้เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ

คำสำคัญ: กองทุนหมู่บ้าน; การบริหาร; ประสิทธิภาพ; หลักพระ 4

Abstract

Objectives of this research article were to study the administrative efficiency factors of village funds in Chaiphum Province. and to present an integrated Buddhist model to enhance the efficiency of village fund administration in Chaiphum Province, conducted by the mixed research methods. The quantitative research using questionnaires to collect data from 341 samples. Data were analyzed by social science software packages. The qualitative research collected data by in-depth interviewing 18 key informants and from 9 participants in focus group discussion. Data were analyzed by descriptive content interpretation.

The research results were as follows: 1. Efficiency of village fund administration in Chaiphum Province was found in 5 aspects: 1. Participation 2. Creativity 3. Ability to form groups 4. Competence of the Board of Directors and 5. compliance with regulations the research results were at a high level in all aspects. But the aspect with the highest average was the ability of the Board of Directors. It showed that the committee's ability greatly influenced the administrative of the village fund and 2. Integrated Buddhist model to promote the administrative efficiency of the village fund in Chaiphum Province. There was a fundamental factor that was Integrated Buddhist model by integrating Bhala 4 principles to support the creation of integrated Buddhist model to enhance the efficiency of the administration of the village fund. and applied the administrative process to promote efficiency in promoting the administration of the village fund in Chaiphum Province.

Keywords: Village Fund; Administration; Efficiency; Bala 4

บทนำ

นโยบายการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญของนโยบายคือ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน อย่างไรก็ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านเท่าที่ผ่านมาจากอดีตถึงปัจจุบันนี้ ยังเป็นเพียงแค่การให้เงินลงไปชุมชนเพื่อให้มีการกู้ยืมไปใช้จ่ายเท่านั้น ภาครัฐยังขาดการสนับสนุนอย่างรอบด้าน ดังนั้นภาครัฐ

จึงควรส่งเสริมในเรื่องดังกล่าวให้เชื่อมโยงกันในทุกมิติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างรอบด้านและอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

นอกเหนือจากนั้นแล้วควรส่งเสริมทัศนคติในด้านการลงทุนควบคู่ไปด้วย เนื่องจากว่าการก่อเกิดทัศนคติในทางบวกต่อการก่อหนี้ของชุมชน อาจจะเป็นอันตรายอย่างยิ่ง หากว่าขาดการส่งเสริมความรู้ทางการบริหารและการลงทุน ภาครัฐจึงควรส่งเสริมค่านิยมในการก่อหนี้ที่มีเหตุผล คือ ก่อหนี้เพราะมีโครงการที่จะลงทุนจริง ไม่ใช่ก่อหนี้มาใช้จ่ายบริโภค จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาโดยรวมของนโยบายกองทุนหมู่บ้านที่เกิดขึ้นแล้วในปัจจุบัน จากผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านพบว่า ยังมีปัญหามากมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามโครงการ และที่สำคัญปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการบริหารของกองทุนหมู่บ้านมี 6 เรื่องหลัก (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2565) ได้แก่ 1. ปัญหาด้านบุคลากร 2. ปัญหาด้านระเบียบแนวทางปฏิบัติ 3. ปัญหาด้านความรู้ความสามารถของผู้บริหารและกรรมการกองทุน 4. ปัญหาด้านการประสานเชื่อมโยงการพัฒนาเครือข่าย 5. ปัญหาด้านการติดตามและประเมินผล และ 6. ปัญหาด้านฐานข้อมูลและเทคโนโลยี แต่ปัญหาด้านบุคลากร เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดสำหรับการปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้าน สำหรับผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ยังมีปัญหามากมายที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามโครงการ (กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2565) กล่าวคือ ระเบียบข้อบังคับของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงบ่อย บางครั้งไม่ชัดเจน ขั้นตอน และวิธีการยุ่งยากซับซ้อน มีข้อจำกัดเรื่องความรู้เชิงกฎหมาย บัญชี และการบริหาร ทำให้เป็นอุปสรรคในการเดินหารวมถึงการประชาสัมพันธ์บทบาทและหน้าที่ยังไม่ต่อเนื่อง ตลอดจนขาดการสืบทอดความรู้และการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และยังขาดแนวร่วมทางความคิดจากคนรุ่นใหม่

สำหรับแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ 1. หลักพะ 4 ในครั้งนี้ได้จากการค้นคว้าหลักพุทธธรรมในพระไตรปิฎก คือ คัมภีร์พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต (ภาษาไทย) เล่ม 21 ข้อ 153 หน้า 215 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559) 2. แนวคิดกระบวนการบริหารงาน ได้จากการศึกษางานของ William Edwards Deming (William, 2565) และ 3. ประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน ได้จากการทบทวนจากแนวคิดของแนวนโยบายของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กรมพัฒนาชุมชน, 2565)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อการประเมินผลรวมทั้งศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายนี้ โดยเฉพาะในด้านประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน เพราะการส่งเสริมการบริหารนอกจากจะพัฒนาตามปัจจัยทางการ

บริหารพื้นฐานของการจัดการสมัยใหม่แล้ว จึงมีความจำเป็นต้องนำเอาหลักพุทธธรรมหรือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นกระบวนการหรือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานก็จะทำให้การบริหารจัดการและการปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่อยู่พื้นที่ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 2,280 คน จาก 16 อำเภอ ในจังหวัดชัยภูมิ โดยเลือกมาอำเภอละ 1 กองทุน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งพื้นที่ (สำนักงานพัฒนาชุมชนประจำจังหวัดชัยภูมิ, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งพื้นที่ (Proportional Area Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1973) ได้จำนวน 341 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มประธานหรือกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 4 คน 2. กลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 4 คน 3. กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน 4. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 รูปหรือคน และ 5. กลุ่มข้าราชการจากหน่วยงานของรัฐ จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ และ 3. แบบสอบถาม โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (Index of item-Objective Congruent : IOC) ได้ค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 ทุกข้อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับประชากรกลุ่มตัวอย่างนอกพื้นที่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน/ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับคือ 0.94

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม และมีโครงสร้างคำถาม 5 ตอน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 16 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 341 คน หรือคิดเป็น 100%

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 18 รูปหรือคน ดำเนินการบันทึกข้อมูลที่ได้รับด้วยการจดบันทึก การทบทวนข้อมูลคำตอบ และการบันทึกเสียงให้ครบถ้วนตามคำถามในการสัมภาษณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา การสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction)

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ จากผลการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมিরวม 5 ด้าน พบว่า 1. ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโครงการกองทุนให้รับรู้ทั่วถึงกัน สมาชิกได้เข้าร่วมประชุมชี้แจงนโยบายและแนวทาง

ของโครงการ กองทุนจัดให้มีการประชุมและทำกิจกรรมร่วมกัน กองทุนหมู่บ้านเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกมิติ 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ สมาชิกมีความคิดที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา สมาชิกมีความคิดริเริ่มที่จะกำหนดงานที่ทำใหม่ กองทุนจัดให้มีการอบรม ให้ความรู้ ศึกษาดูงาน กองทุนหมู่บ้านจัดให้มีการระดมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกด้วยกัน 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม ได้แก่ การรวมกลุ่มกันจะทำให้การประกอบอาชีพดีขึ้น กองทุนหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม กองทุนหมู่บ้านจัดสร้างกลุ่มย่อยให้มีการรวมกลุ่มที่หลากหลายขึ้น 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ ได้แก่ กองทุนมีความโปร่งใสในการเลือกคณะกรรมการ คณะกรรมการควรพิจารณาจากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ คณะกรรมการสามารถแก้ไขปัญหาให้สมาชิกและกองทุนได้ และ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ได้แก่ สมาชิกทราบริายละเอียดและปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุนเป็นอย่างดี สมาชิกมีความเข้าใจในระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนอย่างดี และระเบียบข้อบังคับต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวม

ประสิทธิภาพการบริหารของกองทุนหมู่บ้าน ในจังหวัดชัยภูมิ		ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการมีส่วนร่วม	4.12	0.65	มาก
2	ด้านความคิดสร้างสรรค์	3.77	0.78	มาก
3	ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม	4.03	0.84	มาก
4	ด้านความสามารถของคณะกรรมการ	4.43	0.59	มาก
5	ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ	4.24	0.66	มาก
รวม		4.12	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.58) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านความสามารถของคณะกรรมการ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.59) ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.66) ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.65) ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.84) และด้านความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

2. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของ

กองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการมีส่วนร่วม 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ และ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ โดยในการส่งเสริมการบริหารงานมีปัจจัยการบริหาร 2 อย่าง เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน คือ หลักผล 4 และกระบวนการบริหารงานมีลักษณะ ดังนี้

1. หลักผล 4 มีลักษณะดังนี้ 1. ด้านกำลังความรู้ (ปัญญาพล) ได้แก่ สมาชิกสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานได้ สมาชิกมีวิสัยทัศน์วิเคราะห์และสามารถคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับการบริหารงานได้ 2. ด้านนำสู่การปฏิบัติ (วิริยะพล) ได้แก่ สมาชิกมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ปฏิบัติงานอย่างจริงจังสมาชิกมีความรับผิดชอบ รู้ออบ มีสติในการปฏิบัติงาน 3. ด้านซื่อสัตย์สุจริต (อนวัชพล) ได้แก่ สมาชิกนำหลักศีลธรรม จริยธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน คณะกรรมการมีความรับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และ 4. ด้านมีจิตอาสา (สังคหพล) ได้แก่ คณะกรรมการเอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของสมาชิกอย่างทั่วถึงและเต็มใจสมาชิกช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานโดยไม่หวังผลตอบแทน

2. กระบวนการบริหารงาน มีลักษณะ ดังนี้ 1. ด้านการวางแผน (Plan) ได้แก่ การวางแผนเป็นสิ่งที่ช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพการวางแผนช่วยแก้ไขปัญหการวางแผนช่วยในการตัดสินใจงานนโยบายและโครงการ 2. ด้านการปฏิบัติ (Do) ได้แก่ สมาชิกมีการปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกปฏิบัติงานด้วยความอดทนและตั้งใจเพื่อพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญและมีทักษะ 3. ด้านการตรวจสอบ (Check) ได้แก่ คณะกรรมการทำให้เกิดการยอมรับ มีความโปร่งใส ป้องกันการทุจริตและมีความน่าเชื่อถือกองทุนช่วยเหลือทางออก แก้ไขปัญหา กองทุนหมู่บ้านทำให้รับรู้ถึงการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบได้ และ 4. ด้านการปรับปรุง (Action) ได้แก่ สมาชิกรับรู้ผลการประเมินการดำเนินงานของกองทุน และนำมาประเมินปรับใช้ในการดำเนินงาน สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุง

ดังนั้นเมื่อปัจจัยทั้ง 2 ประการข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมให้เห็นถึงการบูรณาการการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิได้มีประสิทธิภาพอย่างดีมากยิ่งขึ้น ทั้งหมด 5 ด้าน มีลักษณะดังนี้ 1. ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโครงการกองทุนให้รับรู้ทั่วถึงกัน กองทุนจัดให้มีการประชุมและทำกิจกรรมร่วมกัน กองทุนหมู่บ้านเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกมิติ 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ สมาชิกมีความคิดที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา สมาชิกมีความคิดริเริ่มที่จะกำหนดงานที่ทำใหม่ 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม ได้แก่ องค์ครภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมให้หมู่บ้านเกิดการรวมกลุ่มกันมาก

ขึ้น กองทุนหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการมีการพิจารณาอนุมัติเงินทุนด้วยความโปร่งใส กองทุนมีความโปร่งใสในการเลือกคณะกรรมการ และ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ได้แก่ สมาชิกทราบรายละเอียดและปฏิบัติตามของระเบียบและข้อบังคับของกองทุนเป็นอย่างดี กติกา ระเบียบ และข้อบังคับต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน กล่าวคือ จากผลการวิจัยการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านพบว่า ทั้ง 5 ด้าน คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วม 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ 3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ และ 5) ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถของคณะกรรมการ แสดงให้เห็นว่าความสามารถของคณะกรรมการมีอิทธิพลต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างมาก รวมไปถึงการมีทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถส่วนตัว อีกทั้งผ่านการอบรม ศึกษา และเรียนรู้ เพิ่มเติม นั้นทำให้คณะกรรมการมีส่วนอย่างยิ่งในการนำพากองทุนหมู่บ้านไปสู่จุดหมายได้สำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ และสามารถอยู่รอดต่อไปท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมพล ราชวงษ์ และคณะ (2558) เรื่อง การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพในองค์กร อสังหาริมทรัพย์โดยใช้หลักธรรมาภิบาลกรณีศึกษาบริษัทแสนสิริจำกัด (มหาชน) พบว่ามีการนำการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพในองค์กรอสังหาริมทรัพย์โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการในองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ด้านหลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วมหลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม และหลักคุณธรรมการเปรียบเทียบ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วม กล่าวคือ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนิศ ยืนยง (2561) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายกภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาท้องถิ่นในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.01 2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ คลังเย็น (2556) เรื่อง การบริหารงานสู่ความเป็นเลิศตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า รูปแบบการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ การทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เพื่อเป็นการระดมความเห็นก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ผลลัพธ์ที่ได้จากการบริหารการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ (2557) เรื่อง แบบจำลองการบริหารเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า แบบจำลองการบริหารเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการใช้เทคนิคการสร้างบูรณาการ 3 ประการ ได้แก่ ร่วมมือหรือรวมกลุ่มกันประสานหรือการเข้าหาสื่อสารกัน สอดคล้องหรือการเข้ากันได้ และการมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มในงานท้องถิ่น

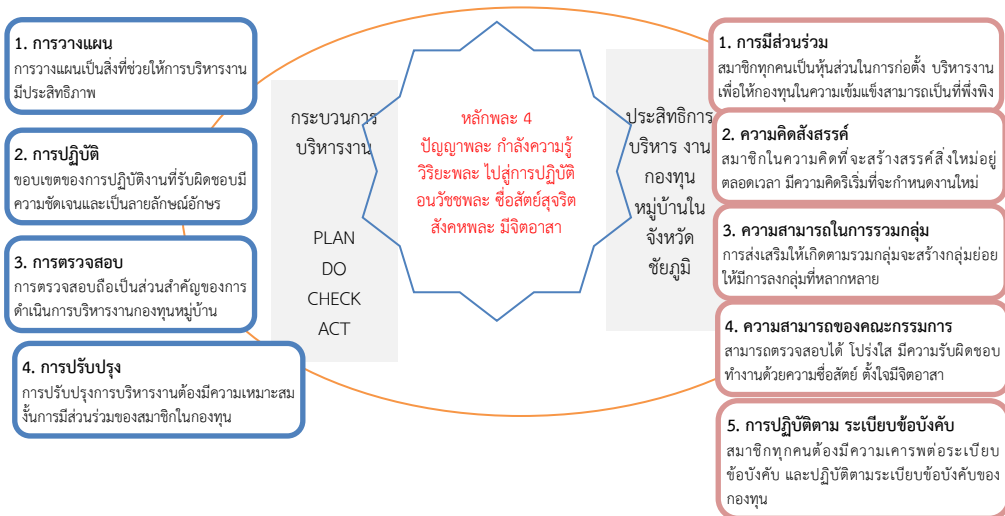
4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญคลอง เรื่องแสน และคณะ พิลุน (2559) เรื่อง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดูแลและเป็นที่ปรึกษากองทุนหมู่บ้าน มีการสร้างโครงสร้างการบริหารงานกองทุนที่ชัดเจน และมีการประสานงานกันระหว่างกรรมการกองทุนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยดูแลและช่วยแก้ไขปัญหา และ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ สอดคล้องกับงานวิจัยของพยุ้งศักดิ์ ใจตรง (2555) เรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความเห็นต่อ การปฏิบัติงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยด้านที่สูงที่สุดคือ การปฏิบัติตามหลักนิติธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ กองทุนมีการวางระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และกติการ่วมกัน ในการกั๊ยมของสมาชิกที่ชัดเจน และกองทุนมีการกำหนดเงื่อนไข กติกา ประเภทการกั๊ยมของสมาชิกที่ชัดเจน

2. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิเกิดจากการมีจิตอาสาในการสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มาเป็นอันดับที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การเกื้อกูลกันช่วยเหลือกันในยามยาก มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีมิตรภาพ

และเป็นกลายามิตรที่ดีต่อกัน มีผลทำให้กองทุนหมู่บ้านสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยคามมีจิตอาสาคอยเป็นห่วงช่วยเหลือกัน เป็นการทำให้ส่วนรวม นอกจากนั้นการมีจิตอาสาที่ช่วยประคับประคองให้สมาชิกยังอยู่กับกองทุนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของณภัทร ปินทรรัตน์ (2555) เรื่อง คุณลักษณะของผู้นำองค์กรตามหลักพละ 4 ในธุรกิจประกันภัย พบว่า หลักธรรมพละ 4 หรือ 4 คุณลักษณะ คือ 1. ปัญญาพละ คุณลักษณะทางด้านสติปัญญา ความรอบรู้ เฉลียวฉลาดรอบคอบ 2. วิริยะพละ คุณลักษณะทางด้านความขยันอดทน ความอุตสาหะ บากบั่นไม่ย่อท้อ 3. อดวิชชพละ ความซื่อสัตย์สุจริตยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบกิจการ และ 4. สังคหพละ คุณลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ สร้างหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วยวัตถุ 4 ประการ การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิเกิดจากการมีปัญหา หรือ กำลังความรู้ มาเป็นอันดับ 2 แสดงให้เห็นว่า การใช้ปัญญาสามารถช่วยในการวิเคราะห์แก้ไขปัญห ทำให้เข้าใจในบริบทของสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในหน่วยงานหรือองค์กร และสามารถใช้หลักของเหตุและผลในการตัดสินใจในการบริหารงานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิโรจน์ ไรจนประภา (2559) เรื่อง การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสันติภาพในประเทศไทย พบว่า การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิเกิดจากการมีความซื่อสัตย์สุจริต หรือ การมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ มาเป็นอันดับ 3 แสดงให้เห็นว่า หลักของความไม่ทุจริต มีความซื่อสัตย์ การกระทำอันไม่มีโทษภัยต่อผู้อื่น ถือเป็นส่วนสำคัญทำให้เกิดการยกย่องเชิดชูในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ธร ศิธรกุล (2557) เรื่อง ผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า แนวทางในการพัฒนาผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือการพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้ ที่มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล หลักของคุณธรรมจริยธรรม และหลักของการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ ซื่อสัตย์สุจริต และการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ เกิดจากการมีวิริยะ หรือ การมีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน หรือ การนำสู่การปฏิบัติ มาเป็นอันดับ 4 ซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่า ความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก มุมานะ ให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรินทอง แก้วทุม (2560) เรื่อง การบริหารการพัฒนาเชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า สภาพการบริหารการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ด้านนโยบาย มีการบริหารการพัฒนาตามหลักการบริหาร มีการทบทวนขั้นตอนการปฏิบัติงาน กำหนดแผน และขั้นตอน ด้านโครงการ มีการพิจารณาจัดทำโครงการและกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ และ

หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนา พบว่า หลักผละ 5 ประการ เป็นธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย สามารถอธิบายได้ว่าพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย กระบวนการบริหารงาน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ และด้านการปรับปรุง หลักผละ 4 ได้แก่ ด้านกำลังความรู้ (ปัญญาพละ) ด้านนำสู่การปฏิบัติ (วิริยะพละ) ด้านซื่อสัตย์สุจริต (อดวิชพละ) และด้านมีจิตอาสา (สังคหพละ) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม ด้านความสามารถของคณะกรรมการ และด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ แต่ละด้านมีลักษณะ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ กล่าวคือ

1. ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ สมาชิกได้เข้าร่วมประชุมชี้แจงนโยบายและแนวทางของโครงการ กองทุนจัดให้มีการประชุมและทำกิจกรรมร่วมกัน กองทุนหมู่บ้านเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในทุกมิติและให้เข้าใจแนวทางด้วย
2. ด้านความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่

สมาชิกมีความคิดที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา สมาชิกมีความคิดริเริ่มที่จะกำหนดงานที่ทำใหม่ กองทุนหมู่บ้านจัดให้มีการระดมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกด้วยกัน

3. ด้านความสามารถในการรวมกลุ่ม ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มกองทุนหมู่บ้านจัดสร้างกลุ่มย่อยให้มีการรวมกลุ่มที่หลากหลายขึ้น 4. ด้านความสามารถของคณะกรรมการ ได้แก่ กองทุนมีความโปร่งใสในการเลือกคณะกรรมการ คณะกรรมการควรพิจารณาจากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ และ 5. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ได้แก่ สมาชิกทราบรายละเอียดและปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุนเป็นอย่างดี สมาชิกมีความเข้าใจในระเบียบและข้อบังคับของกองทุนอย่างดี และระเบียบข้อบังคับต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. หลักผล 4 กล่าวคือ 1. ด้านกำลังความรู้ (ปัญญาผล) ได้แก่ สมาชิกสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานได้ สมาชิกมีวิสัยทัศน์วิเคราะห์และสามารถคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับการบริหารงานได้ 2. ด้านนำสู่การปฏิบัติ (วิริยะผล) ได้แก่ สมาชิกมีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างจริงจัง สมาชิกมีความรับผิดชอบ รู้รอบ มีสติในการปฏิบัติงาน 3. ด้านซื่อสัตย์สุจริต (อนวัชผล) ได้แก่ สมาชิกนำหลักศีลธรรม จริยธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน คณะกรรมการมีความรับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และ 4. ด้านมีจิตอาสา (สังคหผล) ได้แก่ คณะกรรมการเอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของสมาชิกอย่างทั่วถึง คณะกรรมการช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิกด้วยความปรารถนาดีและเต็มใจสมาชิกช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสามัคคี เข้าใจกันและกัน

3. กระบวนการบริหารงาน กล่าวคือ 1. ด้านการวางแผน ได้แก่ การวางแผนเป็นสิ่งที่ช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ การวางแผนช่วยแก้ไขปัญหารวมถึงกำหนดวงเงินจัดสรรและทำบัญชีได้ การวางแผนช่วยในการตัดสินใจวางนโยบายและโครงการ 2. ด้านการปฏิบัติ ได้แก่ สมาชิกมีการปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกปฏิบัติงานด้วยความอดทนและตั้งใจ เพื่อพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญและมีทักษะ กองทุนหมู่บ้านช่วยให้มีการสื่อสารกันในการปฏิบัติงานเกิดผลงานดี 3. ด้านการตรวจสอบ ได้แก่ คณะกรรมการทำให้เกิดการยอมรับ มีความโปร่งใส ป้องกันการทุจริต และมีความน่าเชื่อถือกองทุนช่วยหาทางออก แก้ไขปัญหา และ 4. ด้านการปรับปรุง ได้แก่ สมาชิกรับรู้ผลการประเมินการดำเนินงานของกองทุนและนำมาประเมินปรับใช้ในการดำเนินงาน สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนและร่วมปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรคำนึงถึงภาพลักษณ์ของกองทุนด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา โดยเฉพาะการจัดสรรวงเงินให้กับสมาชิกและกองทุน ซึ่งมีความจำเป็นในการใช้วงเงินไม่เท่ากัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

สำนักงานกองทุนหมู่บ้านควรทำฐานข้อมูลเชิงลึกให้รอบด้านครอบคลุมในทุกมิติ และมีรูปแบบการนำเสนอที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีการทำข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกทั่วประเทศจะได้มีข้อมูลจากส่วนกลางใช้ร่วมกัน อันจะนำมาซึ่งการรับรู้ข้อมูลโดยพร้อมเพรียงกัน รวดเร็ว ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2565). *แนวนโยบายของสำนักงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ*. สืบค้น 21 มีนาคม 2565, จาก <http://www.villagefund.or.th>
- กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2565). *สรุปปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน*. สืบค้น 19 มกราคม 2565, จาก <http://www.cdd.go.th/pdf>
- กัมพล ราชวงษ์ และคณะ. (2558). การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพในองค์กร อสังหาริมทรัพย์โดยใช้หลักธรรมาภิบาล:กรณีศึกษาบริษัทแสนสิริจำกัด (มหาชน). *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*, 4(1), 16-34.
- ณภัทร ปิณฑรัตน์. (2555). *คุณลักษณะของผู้นำองค์กรตามหลักพละ 4 ในธุรกิจประกันภัย* (รายงานวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัด นครนายก. *วารสาร มหาคุฬานาครทรรศน์*, 7(2), 210-222.
- บุญคลอง เรืองแสน และคณะ. (2559). การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเขต อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารการเมืองการปกครอง การบริหาร-การจัดการการบริหารทรัพยากรมนุษย์-นโยบาย*, 6(1), 133-150.
- พยุงค์ดี ใจตรง. (2555). *ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาล*

นครแหลมฉบัง อำเภอกะปง จันทบุรี (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลธรรม)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รินทอง แก้วทุม. (2560). *การบริหารการพัฒนาเชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์. (2557). *แบบจำลองการบริหารเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วีรณัฐ โรจนประภา. (2559). การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 12(3), 217-231.

ศิริรัตน์ คลังเย็น. (2556). *การบริหารงานสู่ความเป็นเลิศตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ*. สืบค้น 28 กันยายน 2565, จาก <http://www.opm.go.th/pdf>

สำนักงานพัฒนาชุมชนประจำจังหวัดชัยภูมิ. (2565). *ข้อมูลสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.chaiyaphum.cdd.go.th/pdf>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. สืบค้น 21 สิงหาคม 2565, จาก <http://www.nesdc.go.th/แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ>

สุรินทร์ธร ธีรกุล. (2557). *ผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

William E.D. (2560). *PDCA: Deming Cycle*. Retrieved January 23, 2565, from <http://adisony.blogspot.com/edward-deming>.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.